

ประโยค ๑-๒
ปัญหา บาลีไวยากรณ์
สอบ วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้
- ก. อักษรระเบิดต้น.....ตัว ตั้งแต่ อ จนถึง.....ชื่อ.....๑
- ข. ว เกิดใน ๒ ฐาน คือ.....เรียกว่า.....๑
๒. จงตอบคำถามต่อไปนี้
- ก. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร ๑ อะไรบ้าง ๑
- ข. โนหติ, เอตทโวจ เป็นสนธิอะไร ๑ ตัดและต่ออย่างไร ๑
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้
- ก. นามที่แสดงลักษณะของนามนาม แบ่งเป็นกี่ชั้น ๑ อะไรบ้าง ๑
- ข. ศัพท์มนโนคณะ ซึ่งมีวิธีแจกแปลกอยู่ ๕ วิภัตตินั้น คือเป็นอย่างไร ๑
- ค. เอกุณวิสติ จนถึง อฏฺฐจนวฺติ เป็นวจนะ และถึงค้ออะไร ๑
- ฃ. สัพพนามเป็นชื่อสำหรับใช้แทนอะไร ๑
- ง. สมฺปติ, กจฺจิ แปลว่าอย่างไร ๑ เป็นนิบาติบอกอะไร ๑
๔. กาลาติปฺตติ บอกกาลอะไร ๑ แปลว่าอย่างไร ๑ ถ้ามี อ อยู่หน้า แปลว่าอย่างไร ๑ จงยกอุทาหรณ์พร้อมทั้งแปลมาให้คู่ด้วย ๑
๕. กิริยาภิตกั คือ ปมชฺช, ตินฺนุ โน แปลว่าอย่างไร ๑ สำเร็จรูปมาจากอะไร ๑ จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัยมาด้วย
- ก. ทมิตพฺโพติ ทมฺโม ๑
- ข. กจฺจนฺติ เอตฺถาติ คติ ๑
- ค. ปารํ กจฺนติ สีเลนาคิ ปารุ ๑

- ๖. สมาสในบาลีภาษาว่าโดยกิจ มีเท่าไร ๆ อะไรบ้าง ๆ อนุชวโร (ปุริโส),
 วิตราโค (ภิกขุ), พหินคร เป็นสมาสอะไร จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย ๆ
- ๗. ในคัทสัถติคัททิต มีปัจจัยเท่าไร ๆ อะไรบ้าง ๆ เตชสี, กายกัม, เอกาทสี
 ลงปัจจัยอะไร ๆ ในคัททิตไหน ๆ จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย ๆ

ให้เวลา ๓ ชั่วโมง.

เฉลย ประโยค ๑-๒
ปัญหา บาลีไวยากรณ์

๑. ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

ก. อักษรเบื้องต้น ๘ ตัว ตั้งแต่ อ จนถึง โ อ ชื่อ สระ ๗

ข. ว เกิดใน ๒ ฐาน คือ ฟันและริมฝีปาก เรียกว่า ทนุ โศกฏโซ ๗

๒. ได้ตอบคำถามต่อไปนี้

ก. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๔ อย่าง ๗ คือ โลโป ๑
อาเทโส ๑ อากโม ๑ ปกติ ๑ ๗

ข. โนหัต เป็นโลปสระสนธิ ตัดและต่ออย่างนี้คือ โนหิ-เอตต์
ลบสระหน้า คือ อิ ที่สุดแห่งศัพท์ โนหิ เสีย สนธิเป็น โนหัต ๗ เอตทโวจ
ตัดเป็น เอตต์-อโวจ ถ้าสระอยู่เบื้องปลาย แปลงนิคคหิตเป็น ท ต่อเป็น
เอตทโวจ เป็น อาทสนนิคคหิตสนธิ ๗

๓. ได้ตอบคำถามต่อไปนี้

ก. นามที่แสดงลักษณะของนามนาม แบ่งเป็น ๓ ชั้น ๗ คือ ปกติ ๑
วิเสส ๑ อติวิเสส ๑ ๗

ข. ศัพท์ทมนโนคณะ ซึ่งมีวิธีแจกแปลกอยู่ ๕ วิภัตตินั้น คือ นา กับ
สุมา เป็น อา, ส ทั้ง ๒ เป็น โอ, สุมิ เป็น อิ, แล้วลง ส อากม เป็น สา
เป็น โส เป็น สิ ๗

ก. เอกุณวิสติ จนถึง อฏฺฐนวุติ เป็นเอกวจนะ และอิตถิลิงค์อย่างเดียว ๗

ฉ. สัพพนามเป็นชื่อสำหรับใช้แทนนามนามที่ออกชื่อมาแล้ว เพื่อจะ
ไม่ให้ซ้ำ ๆ ซาก ๆ ซึ่งไม่เพราะหู ๗

ง. สมฺปติ แปลว่า บัดเดี๋ยวนี้ กจฺจि แปลว่า แลหรือ ๗ สมฺปติ เป็นนินบาต
บอกกาล กจฺจि เป็นนินบาตบอกความถาม ๗

๔. กาลาติปตฺติ บอกอนาคตกาลแห่งอดีต ๗ แปลว่า จัก-แล้ว ๗ ถ้ามี อ อยู่หน้า
แปลว่า จักได้ - แล้ว ๗ อุ. โส เจ ยานํ ลภิสฺสา, อคฺคฺจิสฺสา แปลว่า ถ้าว่า
เขาจักได้แล้วซึ่งยานไชรฺว, (เขา) จักได้ไปแล้ว ๗

๕. กิริยาภิกตฺกํ คือ ปมชฺช แปลว่า ประมาทแล้ว สำเร็จรูปมาจาก ป บทหน้า มทฺ ชาติ ในความประมาท แปลงคุณาธิปัจจัย เป็น ย ชาติมี ท เป็นที่สุด อยู่หน้า แปลง ย กับที่สุดชาติเป็น ชฺช ๑ **ติณฺโณ** แปลว่า ข้ามแล้ว สำเร็จรูปมาจาก ตฺร ชาติในความข้าม ต ปัจจัย ชาติมี รฺ เป็นที่สุด อยู่หน้า แปลง ต เป็น ณฺณ แล้วลบที่สุดชาติ ๑ ได้เขียนรูปวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะและปัจจัย มาดังนี้

ก. **ทมิตพฺโพติ ทมฺโหม** (ผู้ใด) อันเขา พึงทรมาณได้ เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่า อันเขาพึงทรมาณได้ เป็นกัมมรูป กัมมสาธนะ ฌย ปัจจัย ๑

ข. **กจฺจนฺติ เอตฺถาติ คติ** (ชน ท.) ย่อมไป ในภูมินั้น เหตุนั้น (ภูมินั้น) ชื่อว่าเป็นที่ไป (แห่ง ชน ท.) เป็นกัตตุรูป อธิกรรมสาธนะ ติ ปัจจัย ๑

ค. **ปาริ กจฺจติ สีเลนาติ ปารุ** (ผู้ใด) ย่อมถึง ซึ่งฝั่ง โดยปกติ เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่า ผู้ถึงซึ่งฝั่งโดยปกติ เป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ ลงในอรรถ แห่งตัสสี่ละ รุ ปัจจัย ๑

๖. สมาสในบาลีภาษาว่าโดยกิมิ ๒ อย่าง ๑ คือ สมาสที่ท่านลบวิภคฺติเสียแล้ว เรียกว่า ลุตฺตสฺมาโส, สมาสที่ท่านยังมีได้ลบวิภคฺติ เรียกว่า อลุตฺตสฺมาโส ๑

อนุชฺชวโร (ปุโรโส) เป็นวิเสสโนภยบท กัมมชารยสมาส วิ.ว่า อนุโช จ วจโร จ = อนุชฺชวโร (ปุโรโส) ๑

วितฺราโค (ภิกฺขุ) เป็นปัญจมิพหุพพิหิสมาส วิ.ว่า วิโต ราโค ยสฺมาโส วิตฺราโค (ภิกฺขุ) ๑

พหิณฺครํ เป็นนิปาตปุพฺพกะอัพพยภาวสมาส วิ.ว่า นครสฺส พหิ = พหิณฺครํ ๑

๗. ตทฺสสฺตถิตฺตทฺธิตฺติ มีปัจจัย ๕ ตัว ๑ คือ วิ ส สี อิก อี ร วนฺตุ มนฺตุ ณฺ ๑

เตชฺสี ลง สี ปัจจัย ในตทฺสสฺตถิตฺตทฺธิตฺติ วิ.ว่า เตโซ อสฺส อตฺถิ-ติ เตชฺสี ๑

กายิกํ ลง ฌิก ปัจจัย ในตฺรตฺยาทิตฺตทฺธิตฺติ วิ.ว่า กายน กตฺ กมฺมํ กายิกํ ๑

หรือ วิ.ว่า กาย วจฺตฺตฺติ กายิกํ ๑ **เอกาทสี** ลง อี ปัจจัย ในปุรณตฺตทฺธิตฺติ

วิ.ว่า เอกาทสนฺนํ ปุรณํ เอกาทสี ๑